

Kinderen, jongeren en ouderen: arm van het begin tot het einde

De slogan van het Europees Jaar 2010 klinkt als volgt: "De strijd tegen de armoede, het is een zaak van iedereen!" Want armoede is niet onvermijdelijk: het gaat ons allemaal aan. Vandaag leven zo'n 1,6 miljoen mensen ofwel 15% van de bevolking onder de armoedegrens. Een vicieuze cirkel van oorzaken die elkaar versterken zorgt ervoor dat zoveel mensen tijdens hun leven geconfronteerd worden met armoede. De strijd tegen armoede vereist dus structurele maatregelen om ook op de lange termijn effect te sorteren.

De kinderen: armoede ondergaan

In de Europese Unie leven ongeveer 19 miljoen kinderen in armoede. Degenen die opgroeien in arme gezinnen hebben een grotere kans om verder in armoede te leven en op hun beurt ook hun kinderen hieraan bloot te stellen. Kinderen die opgroeien in omstandigheden van armoede en uitsluiting worden meegedreven in een cyclus die generatie op generatie in stand gehouden wordt. Het rapport 2005 van UNICEF, "Kinderarmoede in rijke landen", toont aan dat de toename van kinderarmoede in België

tot de sterkste behoort van alle bestudeerde Europese landen. Bij ons bereikt kinderarmoede het alarmerende niveau van 17%. Staatssecretaris Philippe Courard: "Ik denk dat men in deze problematiek zo vroeg mogelijk moet tussenbeide komen om de kinderen de mogelijkheid te geven naar school te kunnen gaan, zich te kunnen ontspannen, een normaal leven te laten hebben en niet de armoedesituatie van hun ouders te laten ondergaan".

In het kader van de Treinrally tegen Kinderarmoede spreekt het treingezelschap met John Hebo Nielsen (Vicepresident of the Joint Council for Child Issues), Knud Vilby (Chairman of the Danish Branch of International Council for Social Welfare) en Caroline Holstein-Ledreborg (National Coordinator in Save the Children Denmark) over kinderarmoede en hoe locale projecten zoals Den Tube in Leuven kunnen helpen bij het bestrijden ervan.

Kinderarmoede, een fenomeen dat een ongelijke toegang tot middelen en kansen impliceert en vaak met discriminatie gepaard gaat, is een ontkenning van de fundamentele rechten van het kind. Volgens de VN-Convention van de rechten van het kind heeft een kind het recht om zich te ontwikkelen en een rijk leven te leiden, om zich uit te drukken, om onderwijs en vrije tijd te genieten, om beschermd te zijn tegen elke vorm van geweld, om een goede gezondheid te hebben en om toegang te hebben tot medische diensten,... In een situatie van bestaansonzekerheid worden al deze rechten aangetast, of ze verdwijnen zelfs. Armoede brengt op de lange termijn ernstige gevolgen met zich mee. Kinderen worden verhinderd zich volledig te ontplooiën. Hun gezondheid

lijdt hieronder, hun persoonlijke ontwikkeling, hun onderricht en hun algemeen welzijn wordt belemmerd. Kinderen die het slachtoffer zijn van armoede worden geconfronteerd met veelvuldige moeilijkheden, in het bijzonder op het vlak van de kwaliteit van de woonst, de gezondheid, het onderricht, de voeding en de kleding.

Hulp aan ouders om een uitweg te vinden uit hun precaire situatie is de noodzakelijke voorwaarde voor hulp aan kinderen. In België leggen verschillende projecten onder de noemer “Europees Jaar 2010” de nadruk op deze thematiek. Zo heeft de Centre Coordonné de l’Enfance het project “Ouders en professionals: samen het kind opvoeden of de ontwikkeling van het concept co-opvoeding (opvangcentra-school-familie-samenleving)” op touw gezet. Een belangrijk deel van de ouders die opvangcentra frequenteren bevinden zich in een toestand van sociale ontwrichting of verpaupering. Het komt er dus op aan hen te helpen en indirect de kinderen te helpen door middel van bijvoorbeeld scholing met het oog op een verrijking van de opvoedingsgebruiken. De Réseau des Initiatives Enfants-Parents-Professionnels (RIEPP) ligt aan de basis van één van de gecofinancierde projecten die in precaire omstandigheden levende ouders toelaat zich uit te drukken over de realiteit die ze ervaren en te reflecteren over het ouderschap.

Nog niet zo lang geleden hebben twee activiteiten van het Europees Jaar 2010 de aandacht gevestigd op deze problematiek: het tweede Internationaal Forum van Straathoekwerkers dat plaatsvond in Brussel van 26 tot 30 oktober 2010. Vanuit deze stad vertrok op 2 november ook de Treinrally tegen Kinderarmoede richting Örebro in Zweden.

Jongeren: instabiliteit en uitsluiting

In België is het armoedepercentage 16,6% onder kinderen en 17,5% onder jongeren. Wat jongeren verlangen, is een verbetering van hun materiële leefomstandigheden, het ophouden van discriminatie en erkenning van hun plaats in de wereld. Om het welzijn te verbeteren hebben de jongeren – tijdens de Internationale Dag tegen Armoede te Brussel, voor het Europees Parlement op 17 oktober 2010 – gevraagd dat de school rekening zou houden met de realiteit van hun leven en hen opleidingen zou aanbieden die aangepast zijn aan de arbeidsmarkt. De jongeren verzochten ook een betere toegang tot een degelijke woonst.

Jongeren die gebroken hebben met hun familiale omgeving, zonder band met hun ouders, zonder woonst en zonder financiële middelen, verkeren in grote onzekerheid. De economische crisis, een beperkt opleidingsniveau en het verstoken zijn van familiale solidariteit brengt met zich mee dat ze geconfronteerd worden met situaties gekenmerkt door geweld, afhankelijkheid en psychologische problemen. Welke middelen zijn beschikbaar om de jongeren opnieuw in de samenleving op te nemen? Beurzen en financiële hulp, tweedekansonderwijs, jeugdhuizen, opvang- en luistercentra voor jongeren, integratiecontracten voor jongeren, peetschap,... zijn maatregelen die de jongeren kunnen helpen om het vertrouwen terug te winnen, de armoede te ontvluchten en zich weer aan te sluiten bij de samenleving.

De ouderen: armoede en isolement

De instellingen die armoede bestrijden vermelden meer en meer de ontwrichting van de groep ouderen, terwijl deze bevolkingsgroep voorheen amper vermeld werd. In België

heeft 12% van de actieve bevolking een inkomen dat minder is dan 60% van het mediaan-inkomen, hetgeen neerkomt op een maandelijks inkomen van minder dan 900 euro voor één persoon. Dit cijfer neemt toe tot 21% voor 65-plussers. Het armoederisico voor de ouderen is dus groter dan voor de bevolking in het algemeen. De ouderen die een huis huren op de private markt en van een relatief beperkt pensioen moeten leven vormen zonder enige twijfel een kwetsbare groep.

Deze armoede is weinig zichtbaar. Talloze gepensioneerden zijn geïsoleerd en staan weigerachtig tegenover het vragen om hulp. Bovenop het isolement komen nog het gebrek aan middelen, de verzorgingskosten en de financieel problematische situatie van de kinderen die niet langer hun ouder wordende ouders financieel kunnen ondersteunen. Om deze moeilijkheden het hoofd te bieden, zoeken sommige gepensioneerden een job om meer middelen te verkrijgen. Meer bepaald gaat het om personen tussen 58 en 70 die een te beperkt pensioen hebben. Woonwaardig onderdak is één van de redenen waarom ze opnieuw aan de slag gaan. Ze worden geconfronteerd met financiële moeilijkheden, hoge huurprijzen en pensioenen die schommelen rond 800 euro of minder.